

ERFARENHETSUTBYTE

ATT MÖTA BARN OCH UNGA PÅ FLYKTT

Hur kan kulturskolorna nå nya målgrupper och verkligen bli en kulturskola öppen för alla? Kulturskolerådet, Kulturrådet, SKL och Kultur i väst samlar kulturarbetare till samtal hur vi når och möter de barn som kanske behöver det mest.

text & foto Harald Nilsson

DET ÄR FREDAG MORGON i november och gatorna gapar tomma efter att hänsynsfulla bilister lämnat bilen hemma till förmån för EUs toppmöte i Göteborg. På dagordningen finns rättvisa, jobb och tillväxt. Kulturministern Alice Bah Khunke instagrammar att hon ser fram mot lunchen då hon hoppas kunna lyfta samtal även om kulturfrågor. De stora frågorna trängs om utrymmet högst upp i maktens korridorer.

På södra sidan älven håller Kulturskolerådet i samverkan med andra konferens under den lika aktuella men mer närliggande rubriken Kulturskolan och barn på flykt. Bakgrunden är att många kulturskolor, bibliotek och annan verksamhet har etablerat verksamhet för att nå och inkludera barn och unga ensamkommande som flytt till Sverige. Nu har man samlats från landets olika regioner för att dela erfarenheter mellan olika verksamheter och projekt.

Barnläkaren och UNICEF-arbetaren Lars H Gustavsson inleder med en vetenskaplig och människorättslig redovisning av vilken bak-

grund barnen i dessa grupper har. Barnen bär upplevelser av fysiskt våld, de har gjort konkreta förluster av sitt hem och sina familjemedlemmar och de har förlorat mjukare värden som att sin tro och tillit till vuxenvärldens vilja och förmåga till skydd och omsorg. Vad händer i framtiden – om det ens finns någon? Hur mottagandet i det nya landet går till är avgörande för hur det går på lång sikt, säger forskningen.

– Det är både uppmuntrande och uppfordrande. Har mottagandet varit bra tycks de ungas förmåga att hantera tidigare traumatiska händelser vara förvånansvärt stor, säger Gustavsson.

Han förklarar vidare att ingången i den nya kulturen är grundläggande för möjligheten att bygga en ny tillvaro, skapa ordning och läka sin existentiella hälsa. Språket blir viktigt och kulturskolan är en skatt av olika språkformer, särskilt i början när det talade språket inte räcker långt. Att upptäcka ögonblick av förundran, bearbeta livsfrågor, söka verkliga mänskliga möten i kulturskapandet, det är kulturskolans ansvar och möjlighet enligt Gustavsson.

Dr. Dorothea Kolland, tysk tidigare kulturchef från Berlin delade med sig av sitt arbete med kultur och integration. Även hon lyfte fram den kulturella verksamheten som en väg för barnet att upprätta sig själv.

MATS LÖFVING kulturskolechef Örkelljunga delger sina erfarenheter. – Det har varit fantastisk lärorik och roligt! Både för mig som chef och för pedagogerna.

Han lyfter samarbeten och att bygga personliga nätverk som den avgörande framgångs- →

Politiskt samtal med representanter från S, M, MP och SKL – Vilka förutsättningar behövs för ett flexibelt kulturliv?

Dr. Dorothea Kolland föreläste om sitt arbete med integration och kultur från bl.a Berlin.

blond kan det bli ett helt liv att läka våra trauman i jordlösen. Men något ska man ju ha livet till.

Efter runda bordssamtalen avslutades dagen över kaffe.

Lars H. Gustavsson inspirerade och belyste vikten av kulturskolans arbete.

faktorn och tycker att visst kan man göra saker själv, men det tar längre tid, det är mer tungjobbat och du når inte alltid rätt personer. Organisationen IFALL - integration för alla har betytt mycket genom både sommarkurser och grundskolor genom bl.a. elevens val.

– Jag vill ge en eloge till pedagogerna och sätta dem i fokus, Säger Löfving. Vi måste alla gå ur vår komfort zone. Jag säger: skit i den vanliga målinriktningen. Se till göra nåt bra, det ska va kul och sen får vi se hur långt det räcker.

Löfving menar att möjligheten att sedan träffas och dela erfarenheter mellan pedagogerna är a och o. Han hoppas på en fortsättning och värdesätter erfarenheterna, kompetensen och nätverken man utvecklat.

– **JAG DRIVER INGA** vetenskapliga teser utan talar utifrån mina egna upplevelser vad jag sett. Unga problematiserar inte mötet med en ny kultur i samma utsträckning som äldre gör utan är mycket mer trygga i att jag möter en ny kultur och det är inte farligt, säger Thomas Björklund Svensson, Kulturskolechef Nybro.

För integrationen är det egentligen inte barnen vi behöver, tycker Svensson och menar att det är föräldrarna vi ska satsa på. Görandet är enligt honom nyckeln men medan de konstnärliga handlingarna bygger nya mentala kopplingar och ger förståelse och mening hos barnen halkar föräldragenerationen efter. Då tenderar vi att låta barnet vara kommunikationslänk mellan sina två kulturtillhörigheter.

– När man sätter en pensel i handen på barnet skulle man egentligen göra det på mamman och pappan också, säger Björklund Svensson och tillägger att det är upp till cheferna att ge pedagogerna ordnade förutsättningar att inkludera föräldragenerationen.

Vägen till att nå deltagare har legat i att skapa nätverk med nyckelindivider som kan kommunicera direkt med olika grupper. Istället för att sätta upp affischer så bjuds man in muntligt via personliga kontakter, vilket fungerat bra. Strukturella utmaningar har legat i att migrationsverket ibland flyttat hela kursers deltagare till annan ort.

PÅ KULTUR I VÄST arbetar producent Anette Andersson Huber med bla annat fortbildning för kulturskolepedagoger. På initiativ av Kulturskolerådet och finansiering genom Arvsfonden genomför Kultur i Väst ett projekt i syfte att skraddarsy fortbildningar till regionens 49 kommuner.

– Vi har nått samtliga med en personlig kontakt genom vår projektledare Malin Ahged, säger Huber. Men vi kommer inte uppifrån och ger direktiv. Skolornas behov är olika och de bestämmer själva över sin verksamhet. Vi erbjuder coachning och stöd till de som vill.

I en fortbildningsdag kan det medverka anställda från Migrationsverket, SFI och psykologer som ger pedagogerna konkreta verktyg att använda i sitt arbete. Även att peka på redan tillgängliga resurser. I VGR finns det exempelvis en stödlinje man kan söka sig till för att få stöd när man behöver. Huber lyfter fram vikten av att som pedagog få hjälp och kunna dela erfarenheter. Även om arbetet är fyllt av glädje kan det vara väldigt tungt.

– Då får man påminna sig, säger Huber, att bara en dramalektion eller ett positivt möte kan göra den stora skillnaden och vara det som stärker den här ungdomen att orka vidare. Här är kulturskolepedagogerna så otroligt viktiga och från regionen vill vi verkligen stärka och stötta dem, avslutar hon. ■